

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32782/chc.v056.2025.16>

Черевко Наталія Олександрівна,

кандидат наук з державного управління,

старший викладач кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук

Херсонського державного аграрно-економічного університету

ORCID ID: 0000-0002-5456-8887

РОЗВИТОК ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНІ СИСТЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Постановка проблеми. Євроінтеграційний вектор розвитку України обумовлює необхідність адаптації національного трудового законодавства до стандартів трудових відносин у Європейському Союзі, що зумовлює потребу посилення наукових досліджень та аналізу основних засад функціонування трудового права ЄС. В умовах глобалізації ринку праці, економічного спаду та воєнного стану законодавець має гарантувати високий рівень захисту трудових прав працівників. Відтак, реформування трудового законодавства в Україні має відбуватися з урахуванням фундаментальних викликів. Таким чином, розвиток трудових прав набуває особливої актуальності в сучасних соціально-економічних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові дослідження та публікації підтверджують, що захист трудових прав є важливим фактором для підтримки соціальної рівноваги та економічного розвитку. Так, Середа О.Г., досліджуючи право на працю в умовах Євроінтеграції, дійшла висновку, що саме держава, її система органів та інституцій, має забезпечувати механізм реалізації захисту прав та свобод людини і громадянина у трудовому праві. Кудлай В., Капінос Г.І. та Ларіонова К.Л. встановили взаємозв'язок трансформацій глобалізованої світової економіки та міжнародного ринку праці. Чернега В.М., аналізував роль профспілок у розвитку трудових правовідносин. У контексті порівняння норм міжнародного права і національного трудового законодавства В. Щербина встановив, що трудове законодавство України в частині надання юридичних гарантій працівникам, що вивільняються, має суттєві недоліки. Таким чином залишаються недостатньо дослідженими питання еволюції міжнародного трудового права від прийняття конвенцій Міжнародної організації праці до затвердження Хартії ЄС. Саме ці аспекти потребують подальшого аналізу та обґрунтування, що і є предметом даного дослідження.

Метою статті є аналіз розвитку міжнародного трудового права від прийняття конвенцій Міжнародної організації праці до затвердження Хартії ЄС та встановлення його впливу на національні системи правового регулювання трудових відносин.

Виклад основного матеріалу. Передумови розвитку трудових прав. Перші концепції демократії та прав людини виникли ще у V–VI століттях до н.е. в античних грецьких полісах. Платон, Сократ і Аристотель вперше висловили ідеї про нерозривний зв'язок між правами людини та верховенством закону в суспільстві. Засновані на принципах гуманізму, свободи, справедливості, рівності та толерантності, їх праці стали основою уявлень про державність.

Оскільки права і свободи людини є універсальними міжнародними правовими цінностями, які першочергово закріплені в міжнародних актах, виникла потреба у створенні загальних соціальних стандартів, що стало підґрунтям для формування сучасних міжнародно-правових механізмів. Першими спробами унормувати права людини стали Міжнародна угода про боротьбу з торгівлею білими рабами (1904 року) та Конвенція про рабство (1926 року).

Наприкінці XIX – початку XX століття значний прогрес питанні захисту прав меншин було досягнуто завдяки діяльності Ліги Націй. Вони вперше були офіційно включені до міжнародно-правової системи після завершення Першої світової війни. Версальський договір та інші пов'язані угоди підтвердили кордони держав переважно відповідно до націоналістичних принципів. Концепція самовизначення народів забезпечила звільнення меншин від різноманітних форм дискримінації – від фізичного переслідування до обмеження соціальних та економічних прав. Інформаційний розголос проблем меншин, що почався у XIX столітті, привернув увагу міжнародної спільноти та сприяв колективним діям проти утисків.

Проте, незважаючи на це, на початку ХХ століття будь-які заяви про порушення прав людини в інших державах часто сприймалися як втручання у внутрішні справи або посягання на суверенітет. Масштабні порушення прав людини під час війни стали каталізатором створення надійної системи їх захисту, зокрема на міжнародному рівні.

За результатами аналізу та систематизації міжнародних організацій та їх актів, що мають значний вплив на розвиток трудових прав можна виділити акти Міжнародної організації праці (МОП), акти Організації Об'єднаних Націй (ООН), Європейську конвенцію з прав людини (ЄКПЛ), Європейську соціальну хартію (ЄСХ) та Хартію Європейського союзу.

Міжнародна організація праці. Висхідною точкою для розвитку трудових прав можна вважати створення Міжнародної організації праці у 1919 році та прийняття її першої Конвенції про схвалення пропозицій щодо 8-годинного робочого дня або 48-годинного робочого тижня. З дати свого заснування МОП прийнято ряд конвенцій, проте ключовою подією у формуванні правової бази МОП стало ухвалення 18 червня 1998 року в Женеві Декларації основних принципів і прав у сфері праці, яка закріплює чотири фундаментальні права, що визначили подальший розвиток міжнародних стандартів праці: свобода об'єднання та ефективне визнання права на ведення колективних переговорів; ліквідація примусової та обов'язкової праці; скасування дитячої праці; ліквідація дискримінації у сфері праці та зайнятості.

Організація Об'єднаних Націй. Організація Об'єднаних Націй є міжнародною організацією, яка приймає норми права, у тому числі «м'якого права», що мають вплив на формування законодавства держав світу. 1966 року ООН прийнято Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, які стали правовою основою для формування чотирьох основних елементів трудових прав: заборони рабства та примусової праці, позитивних зобов'язань щодо гарантування прав дітей та недискримінаційного поводження, а також свободи об'єднання та мирного процесу.

Базисом для Пактів стала Загальна декларація прав людини. Її розробники відтворили ідею універсальності людських прав, їх глобального характеру, що не обмежується кордонами окремої держави чи, навіть, регіону. Не зважаючи на те, що при її прийнятті вісім держав утримались

від голосування, різна інтерпретація людських прав різними державами на момент ухвалення не заперечує їх універсального характеру.

У 1950 році західноєвропейські країни створили Європейський суд з прав людини, запровадивши один із найефективніших механізмів судового та правозастосовного захисту прав людини відповідно до Європейської конвенції з прав людини. Цей міжнародний договір закріплює ключові принципи, що стосуються трудових прав. Незважаючи на те, що первинна редакція Конвенції не передбачала прямого регулювання трудових та соціальних прав, Європейський суд з прав людини, використовуючи метод прецедентного права, розширив її застосування на сферу цих відносин.

Європейський Союз. Важливу роль у формуванні механізмів захисту прав людини в Європі відіграє Рада Європи, заснована 5 травня 1949 року. Відповідно до пунктів «а» та «б» статті 1 її Статуту, основним завданням організації є сприяння зміцненню єдності між державами-членами задля збереження та реалізації спільних ідеалів і принципів, а також забезпечення економічного та соціального прогресу. Для досягнення цих цілей Рада Європи використовує механізми міжурядових обговорень, розробки міжнародних угод та впровадження узгоджених заходів. Організація об'єднує 47 держав, включно з Україною, та у взаємодії з Європейським Союзом і Організацією з безпеки і співробітництва в Європі формує цілісну систему захисту прав людини.

Європейська соціальна хартія, прийнята у 1961 році та переглянута у 1996 році поділяє фундаментальні цінності нарівні з Європейською конвенцією з прав людини, водночас акцентує увагу на забезпеченні соціального добробуту, розвитку суспільної солідарності, рівних можливостей та активної участі громадян у соціально-економічному житті. Хартія є соціальною Конституцією Європи та у комплексі з ЄКПЛ формує дворівневу систему захисту соціальних прав людини в європейському правовому просторі.

Додатковий внесок у розвиток правозахисної системи зробила Хартія Європейського Союзу, урочисто проголошена у 2000 році. Цей документ є першим регіональним міжнародним актом, що комплексно регулює колективні та трудові права, які часто класифікуються як права третього покоління. Хартія ЄС розширює спектр соціальних гарантій та підвищує рівень захисту трудових прав, доповнюючи правові механізми, закладені в ЄКПЛ та ЄСХ.

У табл. 1 наведено співвідношення норм міжнародних документів щодо чотирьох основних трудових прав людини.

Європейська система соціальних прав має дворівневу структуру. На першому рівні Європейська конвенція з прав людини закріплює основоположні принципи свободи, поваги до людської гідності, недискримінації, доступу до правосуддя та верховенства права. На другому – Європейська соціальна хартія, яка зосереджена на забезпеченні соціального добробуту населення через розвиток суспільної солідарності, сприяння рівним можливостям та активній участі громадян у соціально-економічному житті.

Європейський комітет з соціальних прав визнав обопільну взаємодію між ЄКПЛ та ЄСХ: «Європейська соціальна хартія є міжнародним договором у сфері прав людини, спрямованим на імплементацію Загальної декларації прав людини в європейському регіоні як доповнення до Європейської конвенції з прав людини. У цьому контексті, враховуючи національні традиції держав-членів Ради Європи та їхню спільну прихильність до європейських соціальних цінностей, які не повинні ставитися під загрозу ані самою Хартією, ані її реалізацією, важливими завданнями є закріплення відданості фундаментальним цінностям, зокрема солідарності, недискримінації та залученню громадян до суспільного життя та визначення принципів, що гарантують рівномірне застосування прав, встановлених Хартією, у всіх державах-членах Ради Європи».

Європейський суд резюмує концепцію «еквівалентного захисту», запропоновану Хартією ЄС стосовно ЄКПЛ (Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi v. Ireland [GC] – 45036/98). З іншого боку, суд ЄС вважає ЄКПЛ частиною

правових конституційних систем держав-членів ЄС, проте законодавство ЄС все ж зберігає перевагу над національним (Friedrich Stork & Cie v High Authority of the European Coal and Steel Community). У рішенні в справі 36/75 Rutili ЄСПЛ вперше обґрунтував свою правову позицію прямим посиланням на ст. 8, 9, 10 та 11 ЄКПЛ, а також ст. 2 Протоколу № 4 до неї як на «систему керівних принципів, яких необхідно дотримуватися у рамках правопорядку співтовариств», що в подальшому сприяло визнанню ЄСПЛ в Європі. При цьому ЄСПЛ здійснив тлумачення терміну «еквівалентність» як співставність, а не ідентичність систем захисту прав людини (4/73 Nold). Таким чином, у питанні імплементації законодавства ЄС актуальним є паралельний захист прав.

Вплив та імплементація. Імплементація міжнародних норм у національне законодавство сприяє модернізації правового регулювання трудових відносин, що, своєю чергою, забезпечує ефективний баланс між інтересами роботодавців і працівників. Країни Західної Європи орієнтуються на ліберальну модель трудових відносин, що ґрунтується на гнучкості ринку праці та високому рівні соціального захисту. Водночас держави Центральної та Східної Європи, особливо ті, що пережили перехід від планової до ринкової економіки, впроваджують правові механізми, спрямовані на посилення соціальних гарантій та захисту трудових прав.

Нормативне закріплення права на працю також суттєво відрізняється залежно від правової системи та політичного устрою держав: у країнах із розвинутою демократичною традицією (Великобританія, Норвегія, Данія) це право розглядається як невід'ємне, таке, що не потребує додаткового законодавчого підтвердження, а його обмеження вважається неприйнятним. Водночас

Таблиця 1

Співвідношення норм міжнародних документів щодо основних трудових прав

	Заборона примусової праці	Заборона дитячої праці	Заборона дискримінації	Право на об'єднання
МОП	29 105	138 182	100 101	87 98
ООН	8	7 8 24	26	22
	5 6	10.3	7 (с)	8
ЄКПЛ	4	3 4	14 Протокол 12	11
ЄСХ	1.2	7.1-3 7.10	1.2 4.3 19.4-5, 20	5 6.1-2
Хартія ЄС	5	32	21	12

у тих країнах, що входили до складу соціалістичного табору, право на працю отримало широке конституційне закріплення, водночас основні труднощі виникають в контексті його ефективної реалізації та захисту.

Висновки. Дві європейські системи захисту прав людини взаємодіють між собою за допомогою європейських судів, уповноважених тлумачити Хартію ЄС та ЄКПЛ. І суд справедливості ЄС, і ЄСПЛ визнають ці договори загальною європей-

ською спадщиною. Міжнародні нормативні акти у сфері права на працю, регламентують спільне розуміння основ права для національних систем правового регулювання та є стандартами у сфері основних прав і свобод людини та громадянина.

Подальші дослідження у цій сфері пропонуємо присвятити імплементації зазначених стандартів в національне законодавство України, а також національним механізмам реалізації права на працю.

ЛІТЕРАТУРА:

- Cherevko N. Right to work under martial law: Legislative aspect in Ukraine. *Ūridičnij časopis Nacional'noї akademii vnutrišnih sprav*. 2024. Vol. 14, no. 3. P. 55–65. URL: <https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/3.2024.55> (date of access: 15.03.2025).
- Cherneha V. M. Development of national labor law doctrine in early 3d millennium. *Juridical scientific and electronic journal*. 2023. № 3. C. 260–268. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/61> (дата звернення: 11.02.2025).
- Christensen H. BORN FREE AND EQUAL: The History of the Universal Declaration of Human Rights. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 2020. 7(6). 112–117. <https://doi.org/10.14738/assrj.76.8334>
- Council of Europe. Digest of the case law of the European Committee of Social Rights: Parts I-IV. 2018. URL: <https://rm.coe.int/digest-2018-parts-i-ii-iii-iv-en/1680939f80>
- Duan F. The Universal Declaration of Human Rights and the Modern History of Human Rights. URL: <https://ssrn.com/abstract=3066882>
- EUR-Lex – 12016P/TXT – EN – EUR-Lex. *EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016P/TXT> (date of access: 22.02.2025).
- EUR-Lex – 61958CJ0001 – EN – EUR-Lex. *EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61958CJ0001> (date of access: 22.02.2025).
- EUR-Lex – 61973CJ0004 – EN – EUR-Lex. *EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61973CJ0004> (date of access: 22.02.2025).
- EUR-Lex – 61975CJ0036 – EN – EUR-Lex. *EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61975CJ0036> (date of access: 22.02.2025).
- HUDOC – European Court of Human Rights. HUDOC – European Court of Human Rights. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng/#%7B«itemid»:\[«002-3835»\]%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng/#%7B«itemid»:[«002-3835»]%7D) (date of access: 22.02.2025).
- International Court of Justice. (n.d.). Home. *International Court of Justice*. URL: <https://www.icj-cij.org/>
- International Labour Organization. (1920). Constitution of the International Labour Organisation and Standing Orders of the International Labour Conference. International Labour Organization. URL: https://webapps.ilo.org/public/libdoc/ilo/1920/20B09_18_engl.pdf
- Kapinos h., Larionova k. Status and prospects of labor market development in the conditions of transformation of society and economy of Ukraine. *Herald of Khmelnytskyi National University*. 2022. T. 302, № 1. C. 99–107. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-302-1-17> (дата звернення: 11.02.2025).
- Kelly J. B. National Minorities in International Law. *J. Int'l L. & Pol'y*. 1973. Vol. 253. P. 253–273.
- Klietsova N., Volchenko N., Kazban A. Scientific research on the right to work: a comparison of international experience and current practice of the ECtHR. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2021. No. 6. P. 210–215. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.6.34> (date of access: 22.02.2025).
- Kovnyi Y. Y. Historical aspects of the formation of legal regulation in the field of ethno-national politics. *Public Law*. 2022. Vol. 48, no. 4. P. 228–234. DOI: <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2022-48-26> (дата звернення: 21.01.2025).
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (n.d.). Human Rights Council. United Nations. URL: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/home>
- Shcherbyna V. The ILO Acts and Labour Legislation of Ukraine: legal comparative analysis of norms and standards. *Public Law*. 2019. № 35. C. 74–91. <https://doi.org/10.37374/2019-35-09> (дата звернення: 11.02.2025).
- Shelever N. V. The principle of justice in the philosophy of ancient philosophers. *Herald of Zaporizhzhia National University. Jurisprudence*. 2020. Vol. 2, no. 4. P. 33–39. <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.2-05> (date of access: 22.02.2025).
- The Council of Europe: guardian of Human Rights, Democracy and the Rule of Law for 700 million citizens – Portal – www.coe.int. Portal. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/home> (date of access: 22.02.2025).
- United Nations Economic and Social Council. (n.d.). About ECOSOC. United Nations. URL: <https://ecosoc.un.org/en>
- United Nations Security Council. (n.d.). About the Security Council. United Nations. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en>
- United Nations. (n.d.). About the General Assembly. United Nations. URL: <https://www.un.org/en/ga/about/index.shtml>
- United Nations. (n.d.). United Nations Secretariat. United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/secretariat>
- University of Minnesota Human Rights Library. Human Rights Library-University of Minnesota. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/instreet/whiteslavetraffic1904.html> (date of access: 22.02.2025).
- University of Minnesota Human Rights Library. Human Rights Library- University of Minnesota. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/instreet/flsc.htm> (date of access: 22.02.2025).
- Борисюк І. Е. Конвенції Ради Європи та законодавство України у сфері захисту прав дитини: проблеми співвідношення. 2021.

28. Бочарова Н. В., Шкабаро В. М. Принципи і пріоритети ради Європи щодо захисту прав людини в інформаційному суспільстві. Publishing House "Baltija Publishing". 2021.
29. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260#Text (дата звернення: 22.02.2025).
30. Європейська соціальна хартія (переглянута). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 22.02.2025).
31. Європейська соціальна хартія (переглянута). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 22.02.2025).
32. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 22.02.2025).
33. Конвенція про обмеження тривалості робочого часу на промислових підприємствах до 8 годин на день та 48 годин на тиждень N 1. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_155#Text (дата звернення: 22.02.2025).
34. Кудлай В. Міжнародний ринок праці в умовах глобалізації та диджиталізації: тренди та перспективи. Галицький економічний вісник. 2024. Том 88. № 3. С. 13–19. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.03.013
35. Кучук, А. (2021). Прийняття Загальної декларації прав людини: історичний аспект. Консенсус, (1), 106–114. <https://doi.org/10.31110/consensus/2021-01/106-114>
36. Микієвич Л., Ковалів М. Хартія європейського союзу про основоположні права в європейській системі захисту прав людини. Івана Красницького, 58.
37. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 22.02.2025).
38. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 22.02.2025).
39. Петросян К. Європейська соціальна хартія як джерело права соціального забезпечення. Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2023. С. 122–126.
40. Посашева Д., Предместніков О. Розвиток міжнародного права з прав людини та його вплив на національну законодавчу систему. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», 2023. (May 19, 2023; Berlin, Germany), 46–50. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/993>
41. Рим О. М. Трудове право Європейського Союзу та його вплив на розвиток трудового права України. Дисертація. Львів: ЛНУ, 365. 2021.
42. Середа О. Г. Державно-правовий механізм захисту прав працівників в умовах інтеграції України до Європейського Союзу : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05 / О. Г. Середа ; наук. кер. С. М. Прилипка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 39 с.
43. Слома В. М. Акти МОП як джерела трудового права. In The 1th International scientific and practical conference "Current issues of science and integrated technologies"(January 10-13, 2023) Milan, Italy. International Science Group. 2023. 799 p. (p. 229).
44. Харитонов Р. Ф., Гроза А. Місце Ради Європи в міжнародній системі захисту прав людини. Нац. ун-ту» Од. юрид. акад. 2022.

Черевко Наталія Олександрівна

Розвиток трудових прав та його вплив на національні системи правового регулювання трудових відносин

На початку XX століття масштабні порушення прав людини під час війни стали каталізатором створення надійної системи їх захисту, зокрема на міжнародному рівні.

За результатами аналізу та систематизації міжнародних організацій та їх актів, які мають значний вплив на розвиток трудових прав, можна виділити акти Міжнародної організації праці, акти ООН, Європейську конвенцію з прав людини, Європейську соціальну хартію та Хартію Європейського Союзу.

Відправною точкою розвитку трудових прав можна вважати створення в 1919 році Міжнародної організації праці та прийняття 18 червня 1998 року в Женеві Декларації основоположних принципів і прав у сфері праці. Акт закріплює чотири фундаментальні права, які визначили подальший розвиток міжнародних трудових стандартів: свобода асоціації та ефективне визнання права на ведення колективних переговорів; ліквідація примусової та обов'язкової праці; скасування дитячої праці; усунення дискримінації у сфері праці та зайнятості.

Розробники Загальної декларації прав людини відтворили ідею універсальності прав людини, їх глобального характеру, який не обмежений кордонами окремої держави чи навіть регіону. Важливу роль у формуванні механізмів захисту прав людини в Європі відіграє Рада Європи, яка об'єднує 47 держав, у тому числі й Україну, і у співпраці з Європейським Союзом та Організацією з безпеки та співробітництва в Європі формує цілісну систему захисту прав людини.

Європейська соціальна хартія поділяє фундаментальні цінності нарівні з Європейською конвенцією з прав людини, водночас наголошуючи на забезпеченні соціального добробуту, розвитку соціальної солідарності, рівних можливостях та активній участі громадян у соціально-економічному житті. Хартія у поєднанні з ЄКПЛ формує дворівневу систему захисту соціальних прав людини в європейському правовому просторі.

Додатковий внесок у розвиток системи прав людини зробила Хартія Європейського Союзу, яка є першим регіональним міжнародним актом, який комплексно регулює колективні та трудові права, які часто відносять до прав третього покоління. Хартія ЄС розширює коло соціальних гарантій та підвищує рівень захисту трудових прав, доповнюючи правові механізми, встановлені в ЄКПЛ та ЄСК.

У статті розглянуто основні міжнародні нормативні акти трудового права від конвенцій Міжнародної організації праці до Хартії Європейського Союзу. Проаналізовано етапи розвитку міжнародного трудового законодавства, окрему увагу зосереджено на ролі Європейської соціальної хартії та Європейської конвенції з прав людини у формуванні національного трудового законодавства країн Європи, а також їх співвідношення між собою.

Ключові слова: Європейська соціальна хартія, соціальні права, трудові права, соціальне забезпечення, соціальний захист, Рада Європи, імплементація, європейські стандарти, трудове право, євроінтеграція.

Cherevko Nataliia

The development of labor rights and its impact on national systems of legal regulation of labor relations

At the beginning of the 20th century, large-scale violations of human rights during the war became the catalyst for the creation of a reliable system of their protection, in particular at the international level.

According to the results of the analysis and systematization of international organizations and their acts, which have a significant impact on the development of labor rights, we can distinguish the acts of the International Labor Organization, the acts of the United Nations, the European Convention on Human Rights, the European Social Charter and the Charter of the European Union

The starting point for the development of labor rights can be considered the creation of the International Labor Organization in 1919 and the adoption of the Declaration of Fundamental Principles and Rights at Work on June 18, 1998 in Geneva. The act enshrines four fundamental rights that determined the further development of international labor standards: freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining; the elimination of forced and compulsory labor; the abolition of child labor; the elimination of discrimination in the field of labor and employment.

The developers of the Universal Declaration of Human Rights recreated the idea of the universality of human rights, their global nature, which is not limited by the borders of a single state or even a region. An important role in the formation of mechanisms for the protection of human rights in Europe is played by the Council of Europe, which unites 47 states, including Ukraine, and in cooperation with the European Union and the Organization for Security and Cooperation in Europe forms a holistic system for the protection of human rights.

The European Social Charter shares fundamental values on a par with the European Convention on Human Rights, while at the same time emphasizing the provision of social welfare, the development of social solidarity, equal opportunities and active participation of citizens in socio-economic life. The Charter, in conjunction with the ECHR, forms a two-level system for the protection of social human rights in the European legal space.

An additional contribution to the development of the human rights system was made by the Charter of the European Union, which is the first regional international act that comprehensively regulates collective and labor rights, which are often classified as third-generation rights. The EU Charter expands the range of social guarantees and increases the level of protection of labor rights, complementing the legal mechanisms established in the ECHR and the ESC.

The article examines the main international normative acts of labor law from the conventions of the International Labor Organization to the Charter of the European Union. The stages of development of international labor law are analyzed, special attention is paid to the role of the European Social Charter and the European Convention on Human Rights in the formation of national labor legislation of European countries, as well as their relationship with each other.

Key words: European Social Charter, social rights, labor rights, social security, social protection, Council of Europe, implementation, European standards, labor law, European integration.